

Phần Thứ Hai Mười Ba:
XỨ CỦA PHÁP CÓ THỂ THẤY, KHÔNG THỂ THẤY

Pháp có thể thấy, pháp không thể thấy:

Hỏi: Vì sao soạn ra phần luận này?

Đáp: Vì để dứt trừ ý chấp ngã, nhân và vì hiện bày đại diện trí.

Vì dứt trừ ý chấp về ý ngã nhân: Đây là pháp có thể thấy, pháp không thể thấy, là chẳng phải ngã. Hiện bày đại diện trí: Nếu có người thực hành trí, thành tựu trí, thì người kia sẽ dùng hai câu luận chứng này, để biết tất cả pháp, nghĩa là hai câu này đều gồm thâm tất cả pháp, đầy đủ tất cả pháp. Đây gọi là vì dứt trừ ý chấp ngã nhân và hiện bày đại diện trí, nên soạn ra phần luận này.

Hỏi: Lại vì lý do gì tạo ra phần luận này?

Đáp: Hoặc có người muốn cho tất cả pháp có thể thấy, là nhân giới của tuệ. Nghĩa là, nếu có người muốn thế, thì vì để dứt trừ ý đó, nên nói pháp có thể thấy, pháp không thể thấy. Đó gọi là dứt trừ ý của người khác thể hiện ý của mình nói pháp như thế, nên soạn ra phần luận này. Chớ để cho dứt ý người khác, cũng chớ hiện bày ý của mình, chỉ nói các pháp như thế cho nên soạn ra luận này.

Pháp có thể thấy, pháp không thể thấy:

Hỏi: Thế nào là pháp có thể thấy?

Đáp: Là một nhập.

Hỏi: Thế nào là pháp không thể thấy?

Đáp: Là mười một nhập.

Hỏi: Vì sao nói pháp có thể thấy, không thể thấy?

Đáp: Vì sự vận hành của nhãn là có thể thấy, không phải sự vận hành của nhãn là không thể thấy.

Hoặc nói: Tức nhãn quang là có thể thấy, chẳng phải nhãn quang là không thể thấy.

Hoặc nói: Vì giới của hai nhãn là có thể thấy, chẳng phải giới của hai nhãn là không thể thấy.

Hoặc nói: Cảnh giới của ba nhãn là có thể thấy, không phải cảnh giới của ba nhãn là không thể thấy.

Hoặc nói: Nghĩa là giới hai nhãn và duyên của nhãn thức là có thể thấy, chẳng phải giới hai nhãn cũng chẳng phải duyên của nhãn thức là không thể thấy.

Tôn giả Cù-Sa cũng nói thế này: Giới của hai nhãn và duyên của nhãn thức, nên nói là có thể thấy, trái lại là không thể thấy.

Tôn giả Bà-tu-mật nói: Pháp có thể thấy có nghĩa gì? Đáp: Có thể chỉ bày là có thể thấy.

Lại nói: Có thể bảo cho người khác biết, là có thể thấy. Mắt vận hành ánh sáng đến là có thể thấy.

Lại nói: Có thể nói đây kia là có thể thấy.

Không thể thấy, có nghĩa là gì? Không thể chỉ bày là không thể thấy.

Lại nói: Không thể chỉ bày cho người khác là không thể thấy.

Lại nói: Chẳng phải mắt vận hành ánh sáng đến là không thể thấy.

Lại nói: Không thể nói về đây, kia, là không thể thấy.

Nói rộng về xứ của pháp có thể thấy, không thể thấy xong.
